NOWA KODYFIKACJA PRAWA KARNEGO. Tom XXIII
AUW No 3068 Wrocław 2008

Systemy wykonywania kary pozbawienia wolności z uwzględnieniem zróżnicowania zakładów karnych

Leszek Bogunia

Katedra Prawa Karnego Wykonawczego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

I

Minęło już blisko dziesięć lat od momentu wejścia w życie obowiązującego kodeksu karnego wykonawczego[1]. Przypomnijmy tylko, że jest on oparty na powszechnie akceptowanych wartościach[2], stanowiących źródło zasad prawa karnego wykonawczego, ucieleśnionych w przepisach zawartych w tym kodeksie[3]. Zgodnie z tymi zasadami określono w nim cele wykonywania kary pozbawienia wolności[4], podporządkowano im szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące systemów wykonywania tej kary oraz typologię zakładów karnych. Trzy systemy, w których skazani odbywają karę, to: system indywidualnego programowanego oddziaływania,

[1] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90 poz. 557 z poźn. zm.).

[2] *Uzasadnienie rządowego projektu nowego kodeksu karnego wykonawczego*, [w:] *Nowe kodeksy karne z 1997 r. z uzasadnieniami. Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego, kodeks karny wykonawczy*, Warszawa 1997, s. 525.

[3] T. Kalisz, *Zasady prawa karnego wykonawczego*, [w:] *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, red. L. Bogunia, t. XVII, Wrocław 2005, s. 313 i n.; S. Pawela, *Prawo karne wykonawcze. Zarys wykładu*, wyd. 2, Warszawa 2007, s. 66–73.

[4] Por. T. Kalisz, *Cele wykonywania kary pozbawienia wolności*, [w:] *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, red. L. Bogunia, t. VI, Wrocław 2000, s. 217 i n.

Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 23, 2008
© for this edition by CNS

terapeutyczny i zwykły. Pierwszy z wymienionych szczególnie nakierowany na resocjalizację[5], opracowywany jest przy współudziale skazanego. Ma to znaczenie nie tylko dla upodmiotowienia skazanego, ale także dla skuteczności oddziaływań. W programach ma się bowiem zwłaszcza ustalić: rodzaje zatrudnienia i nauczania skazanego, jego kontakty z rodziną i osobami bliskimi, wykorzystywanie wolnego czasu, możliwości wywiązywania się z ciążących na skazanych obowiązków oraz inne przedsięwzięcia niezbędne do przystosowania skazanego do wyjścia na wolność (art. 95 § 2 k.k.w.). W systemie tym odbywają karę skazani młodociani (z wyjątkiem skierowanych lub przeniesionych do systemu terapeutycznego oraz odbywających zastępczą karę pozbawienia wolności) oraz dorośli, którzy po przedstawieniu im projektu indywidualnego programu oddziaływania wyrażą zgodę na współudział w jego przygotowaniu i wykonywaniu (art. 95 § 1 k.k.w.)[6].

W systemie terapeutycznym odbywają karę skazani z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, w tym skazani za przestępstwa określone w art. 197–203 k.k., popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych, upośledzeni umysłowo, a także uzależnieni od alkoholu albo innych środków odurzających lub psychotropowych, oraz skazani niepełnosprawni fizycznie, wymagający zwłaszcza opieki psychologicznej, lekarskiej lub rehabilitacyjnej (art. 96 § 1 k.k.w.). Do systemu terapeutycznego mogą być także kierowane osoby skazane w warunkach art. 95 § 1 k.k., czyli takie, które popełniły przestępstwo w stanie ograniczonej poczytalności, wobec których sąd orzekł umieszczenie w zakładzie karnym, stosującym szczególne środki lecznicze lub rehabilitacyjne (art. 96 § 2 k.k.w.). W tym systemie mogą odbywać również karę skazani niewykazujący żadnych z wymienionych zaburzeń i defektów psychofizycznych, jeżeli na to wyraża zgodę, a przemawiają za tym względy lecznicze i wychowawcze (art. 96 § 3 k.k.w.)[7].

---

[5] W.G. Rodakiewicz, *Wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania*, [w:] *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, red. L. Bogunia, t. VI, Wrocław 2000, s. 255 i n.; B. Szczygieł, *Społeczna readaptacja skazanych w polskim systemie penitencjarnym*, Białystok 2002, s. 107–115.

[6] S. Lelental, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2001, s. 248.

[7] A. Kwieciński, *Skazani odbywający karę pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym*, [w:] *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, red. L. Bogunia, t. XVIII, Wrocław 2005, s. 283 i n.

© for this edition by CNS

W systemie zwykłym odbywają karę skazani niekwalifikujący się do systemu programowanego oddziaływania ani do systemu terapeutycznego. W tym systemie skazany może korzystać z dostępnego w zakładzie zatrudnienia, nauczania oraz zajęć oświatowych i sportowych (art. 98 k.k.w.).

II

Dalsze rozważania zawarte w tym opracowaniu koncentrować się będą wokół poszukiwania odpowiedzi na pytanie: jak w praktyce przedstawia się stan wdrażania wyżej zaprezentowanych systemów odbywania kary, a ściślej jego strona ilościowa. Prześledzimy ją na podstawie danych statystycznych z lat 2000–2006[8]. Dane te zostaną ujęte w trzech grupach problemowych: zaludnienie zakładów karnych a systemy odbywania kary, rodzaje zakładów karnych a systemy odbywania kary, typy zakładów karnych a systemy odbywania kary.

W okresie objętym badaniami nastąpił poważny wzrost zaludnienia zakładów karnych skazanymi i ukaranymi przez sądy powszechne. Jeżeli w 2000 r. w zakładach tych odbywały kary 48 492 osoby, to w 2006 r. już 74 231 osób, czyli o 25 739 osób więcej niż na początku tego okresu. Był to efekt w zasadzie systematycznego w kolejnych latach, a nie skokowego wzrostu liczby uwięzionych (szczegółowe dane zawiera tab. 1). W zasadzie podobną tendencję wzrostową można odnotować w przypadku udziału odbywających karę pozbawienia wolności w systemie zwykłym. W systemie programowanego oddziaływania natomiast wskaźnik ten charakteryzował spadek i w brzegowych latach, tj. w 2000 r. wynosił 62,2%, a 2006 – 48,6% ogółu odbywających karę. Tylko w 2000 r. i zwłaszcza 2001 r. wskaźniki udziału systemu terapeutycznego wskazywały stosunkowo wysokie wartości (7,8 i 8,9%). W 2002 r. w porównaniu z 2001 r. wskaźnik ten był prawie o połowę niższy, a od 2003 r. utrzymuje się na dość niskim poziomie nieprzekraczającym 5%.

Z przedstawionych danych wynika, że systemy o szczególnych walorach resocjalizacyjnych nie należą do atrakcyjnych dla skazanych.

[8] Dane zaczerpnięto z *Informacji o wykonywaniu kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania za lata 2000–2006*, Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej, Warszawa.

© for this edition by CNS

Tabela 1. Skazani i ukarani wg systemów wykonywania kary w latach 2000–2006

Ogółem		48492 (100%)	56893 (100%)	59566 (100%)	61039 (100%)	65312 (100%)	69538 (100%)	74231 (100%)
System	zwykły	14558 (30,0%)	18116 (31,8%)	20193 (33,9%)	24324 (39,8%)	28918 (44,3%)	31999 (46,0%)	34309 (46,2%)
	programowany	30185 (62,2%)	33743 (59,3%)	36639 (61,5%)	33607 (55,1%)	32980 (50,5%)	33903 (48,7%)	36096 (48,6%)
	terapeutyczny	3749 (7,8%)	5034 (8,9%)	2734 (4,6%)	3108 (5,1%)	3414 (5,2%)	3636 (5,3%)	3826 (5,2%)

© for this edition by CNS

Co jednak może poważnie niepokoić, to fakt, że zainteresowanie nimi systematycznie maleje. Jest to z całą pewnością wywołane wieloma przyczynami o różnym charakterze, w większości nieleżącymi po stronie skazanych.

III

Obecnie obowiązujący kodeks karny wykonawczy wyróżnia cztery rodzaje zakładów karnych, a to dla: 1) młodocianych, 2) odbywających karę po raz pierwszy, 3) dla recydywistów penitencjarnych oraz 4) dla odbywających karę aresztu wojskowego (art. 69 k.k.w.). W wymienionych w pkt 1–3 zakładach wykonuje się karę pozbawienia wolności. W zakładzie karnym dla młodocianych odbywają karę skazani, którzy nie ukończyli 21. roku życia. W uzasadnionych wypadkach skazany może dalej odbywać karę w tym zakładzie po ukończeniu 21 roku życia (art. 84 § 1 k.k.w.). W zakładzie karnym dla młodocianych mogą również odbywać karę dorośli skazani po raz pierwszy, wyróżniający się swoją postawą. Warunkiem jest wyrażenie przez skazanego zgody na pobyt w tego rodzaju zakładzie karnym, przywilejem natomiast – korzystanie z uprawnień przysługujących skazanym młodocianym (art. 84 § 2 k.k.w.). Młodociani obligatoryjnie odbywają karę pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania (art. 95 § 1 k.k.w.) z wyłączeniem zakwalifikowanych do systemu terapeutycznego (art. 96 § 1 i 2 k.k.w.). Szczegółowe dane dotyczące systemów, w jakich odbywali karę osadzeniu umieszczeni w zakładach karnych dla młodocianych zawiera tab. 2. Można ogólnie stwierdzić, że w okresie objętym analizą w zakładach dla młodocianych w zasadzie respektowane są wskazania ustawy co do wykonywania kary w odpowiednich systemach. Ilościowe różnice w poszczególnych latach odbywających karę w tych zakładach, w tym wywołane nowelizacją kodeksu w 2003 r.[9] nie zakłócają pewnej prawidłowości. Polega ona na tym, że gdy w danym roku zmniejsza się liczba odbywających karę w systemie programowanego oddziaływania,

[9] Przed 1 września 2003 r. w zakładzie karnym dla młodocianych odbywali karę skazani, którzy nie ukończyli 24. roku życia. Ustawa z dnia 24 lipca 2003 r. o zmianie ustawy kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 142, poz. 2380), ustaliła, że w zakładzie takim odbywają karę skazani, którzy nie ukończyli 21. roku życia.

© for this edition by CNS

Tabela 2. Skazani i ukarani wg rodzajów zakładów karnych i systemów wykonania kary w latach 2000–2006

Wyszczególnienie		Stan w dniu						
		31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006
M	Razem:	10 866 (100%)	13 491 (100%)	13 810 (100%)	3618 (100%)	3452 (100%)	3287 (100%)	3182 (100%)
	zwykły	1 (0,1%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	4 (0,1%)	48 (1,5%)	40 (1,3%)	43 (1,4%)
	programowany	9960 (91,7%)	12 263 (90,9%)	13 146 (95,2%)	3418 (94,5%)	3188 (92,3%)	3062 (93,1%)	2969 (93,3%)
	terapeutyczny	905 (8,2%)	1228 (9,1%)	664 (4,8%)	196 (5,4%)	216 (6,2%)	185 (5,6%)	170 (5,3%)
P	Razem:	15 459 (100%)	19 125 (100%)	20 903 (100%)	30 819 (100%)	33 237 (100%)	35 800 (100%)	38 280 (100%)
	zwykły	4964 (32,1%)	6843 (35,8%)	7855 (37,6%)	10 935 (35,5%)	13 630 (41,0%)	15 556 (43,4%)	16 318 (42,6%)
	programowany	9337 (60,4%)	10 621 (55,5%)	12 178 (58,2%)	18 349 (59,5%)	17 932 (53,9%)	18 427 (51,5%)	19 980 (52,2%)
	terapeutyczny	1176 (7,5%)	1661 (8,7%)	870 (4,2%)	1535 (5,0%)	1675 (5,1%)	1817 (5,1%)	1982 (5,2%)

© for this edition by CNS

R	Razem:	22 149 (100%)	24 277 (100%)	24 853 (100%)	26 602 (100%)	28 623 (100%)	30 451 (100%)	32 769 (100%)
	zwykły	9593 (43,3%)	11 273 (46,5%)	12 338 (49,6%)	13 385 (50,3%)	15 240 (53,2%)	16 403 (53,8%)	17 948 (54,8%)
	programowany	10888 (49,2%)	10 859 (44,7%)	11 315 (45,6%)	11 840 (44,5%)	11 860 (41,4%)	12 414 (40,8%)	13 147 (40,1%)
	terapeutyczny	1668 (7,5%)	2145 (8,8%)	1200 (4,8%)	1377 (5,2%)	1523 (5,4%)	1634 (5,4%)	1674 (5,1%)

M – zakład karny dla młodocianych, P – zakład karny dla odbywających karę po raz pierwszy, R – zakład karny dla recydywistów penitencjarnych

Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 23, 2008
© for this edition by CNS

to odpowiednio wzrasta liczba zakwalifikowanych do systemu terapeutycznego. Zwiększenie zaś liczby odbywających karę w systemie terapeutycznym powoduje zmniejszenie liczby młodocianych w systemie programowanego oddziaływania. Trudno jednak znaleźć uzasadnienie wynikające z ustawy dla co prawda niewielkiej liczby skazanych, którzy w latach 2004–2006 w zakładzie karnym dla młodocianych odbywali karę w systemie zwykłym. Chyba że chodzi tu o odstępstwa od zasady umieszczania w odpowiednim rodzaju zakładu karnego dotyczące matek sprawujących stałą i bezpośrednią opiekę nad dzieckiem (art. 87 § 4 k.k.w.) lub osób będących w okresie ustalonym dla przygotowania skazanego do zwolnienia (art. 165 § 1 k.k.w.)[10].

Do zakładu karnego dla odbywających karę po raz pierwszy trafiają skazani niekwalifikujący się do zakładu dla młodocianych oraz zakładu dla recydywistów penitencjarnych. W tego rodzaju zakładzie zgodnie z art. 85 k.k.w. odbywają więc karę: 1) dorośli skazani po raz pierwszy na karę pozbawienia wolności, 2) dorośli skazani na zastępczą karę pozbawienia wolności orzeczona w tej samej sprawie, 3) osoby dorosłe niekwalifikujące się do odbywania kary w zakładzie karnym przeznaczonym dla recydywistów penitencjarnych (np. skazani za przestępstwa nieumyślne)[11].

Do skazanego zakwalifikowanego do tego zakładu karnego należy wybór systemów programowanego oddziaływania i systemu zwykłego oraz w pewnych wypadkach systemu terapeutycznego. Z danych ujętych w tab. 2 wynika, że z reguły ponad połowa skazanych wybiera system programowanego oddziaływania. Różna jest jednak afirmacja przez skazanych tego systemu w poszczególnych latach okresu objętego badaniami. Jeżeli w początkowym 2000 r. system ten wybrało ok. 60% skazanych, to w 2006 r. o blisko 8% mniej skazanych chciało odbywać karę pozbawienia wolności w tym systemie. Z roku na rok natomiast w okresie objętym badaniami coraz większą popularność zyskiwał system zwykły. W tym okresie w systemie terapeutycznym bowiem z wyłączeniem lat 2001–2002, w poszczególnych latach odbywało karę po ok. 5% skaza-

[10] Por. Z. Hołda [w:] Z. Hołda, K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Gdańsk 2005, s. 318–319.

[11] S. Pawela, *Kodeks karny wykonawczy. Praktyczny komentarz*, Warszawa 1999, s. 221–222.

© for this edition by CNS

nych z ogólnej liczby osadzonych, w jednostkach penitencjarnych przewidzianych dla skazanych po raz pierwszy.

Profil zakładu dla recydywistów penitencjarnych określa art. 86 k.k.w. Zakład ten przeznaczony jest dla dorosłych skazanych za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności lub zastępczą karę pozbawienia wolności oraz ukaranych za wykroczenia umyślne zasadniczą lub zastępczą karą aresztu, którzy już odbywali takie kary lub karę aresztu wojskowego za umyślne przestępstwa lub wykroczenia. Kodeks dopuszcza jednak osadzenie takich skazanych w zakładzie dla odbywających karę po raz pierwszy, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy resocjalizacyjne. Recydywiści penitencjarni mają także możliwość wyboru systemu programowanego oddziaływania oraz systemu zwykłego odbywania kary. Za ich zgodą mogą być także kierowani do systemu terapeutycznego, jeżeli przemawiają za tym względy lecznicze i wychowawcze. Dane ujęte w tab. 2 informują, że w latach 2000–2006 liczba skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych przeznaczonych dla recydywistów penitencjarnych wzrosła o ponad 10 tys. W tym okresie daje się zaobserwować tendencję wzrostową liczb skazanych decydujących się na odbywanie kary w systemie zwykłym. W 2006 r. w porównaniu z 2000 r. o 9% zmniejszył się udział odbywających karę w systemie programowanego oddziaływania w stosunku do ogólnej liczby osadzonych w danym roku. Wielkości udziału recydywistów penitencjarnych w systemie terapeutycznym odbywania kary kształtowały się na podobnym poziomie jak w przypadku skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach dla pierwszy raz skazanych.

Reasumując ten fragment rozważań, można ogólnie stwierdzić, że zróżnicowanie zakładów karnych pod względem ich rodzajów nie wpływa znacząco na ogólne trendy odbywania kary pozbawienia wolności w poszczególnych systemach, które przewiduje obowiązujący kodeks karny wykonawczy. Programowany system odbywania kary jest wiodącym w przypadku zakładów karnych dla młodocianych. Decydują tu bowiem zasady kodeksowe, przewidziane wobec osadzonych w tym rodzaju jednostki penitencjarnej. W poszczególnych latach w okresie objętym badaniami ponad 90% skazanych zakwalifikowanych do tego rodzaju zakładu odbywało karę w tym systemie. System programowa-

© for this edition by CNS

nego oddziaływania w przypadku osadzonych w zakładach karnych dla odbywających karę po raz pierwszy oraz zakładach dla recydywistów penitencjarnych traci na popularności. Z roku na rok wielkości udziału skazanych w ogólnej populacji skazanych odbywających karę w wymienionych zakładach osiągają podobnie niższe wartości. W tych zakładach natomiast wzrasta zainteresowanie systemem zwykłym. Tylko po ok. 5% skazanych jest kierowanych do systemu terapeutycznego z każdego z wymienionych rodzajów zakładów karnych.

IV

Zakłady karne każdego rodzaju mogą być organizowane jako zakłady typu zamkniętego, półotwartego lub otwartego. Różnią się one w szczególności stopniem zabezpieczenia, izolacji skazanych oraz wynikającymi z tego obowiązkami i uprawnieniami w zakresie poruszania w zakładzie i poza jego obrębem (art. 70 k.k.w.). Kodeks określa bliżej reżim danego typu zakładu (art. 90, 91 i 92 k.k.w.), podstawy osadzania skazanych w określonym typie zakładu (art. 88, 91, 92 k.k.w.) oraz zasady przenoszenia skazanych z jednego do innego typu zakładu karnego (art. 89 k.k.w.). Pogląd, że zakłady karne typu otwartego i półotwartego stwarzają największe możliwości oddziaływania resocjalizacyjnego[12], a więc związanego głównie z systemem programowanego oddziaływania, potwierdzają dane ujęte w tab. 3–5.

W systemie programowanego oddziaływania w poszczególnych latach 2000–2006 w zakładzie typu półotwartego odbywała bowiem karę nie mniej niż połowa skazanych oraz w zakładzie karnym typu otwartego odsetek takich skazanych nie był mniejszy niż 86% z ogólnej liczby osadzonych w danym roku. Warto jednak zauważyć, że stosunkowo wielu osadzonych w zakładach typu zamkniętego odbywało karę również w systemie programowanego oddziaływania. W 2002 r. takich skazanych było najwięcej (57%), najmniej natomiast w 2006 r. (43%). Niezależnie jednak od typu zakładu karnego generalnie spada zainteresowanie skazanych odbywaniem kary pozbawienia wolności w systemie programowa-

[12] T. Szymanowski [w:] T. Szymanowski, Z. Świda, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 1998, s. 195.

© for this edition by CNS

Tabela 3. Skazani i ukarani wg rodzaju zakładu karnego i systemu wykonania kary pozbawienia wolności, odbywający karę w zakładzie karnym typu zamkniętego (zestawienie za lata 2000–2006)

Wyszczególnienie		Stan w dniu						
		31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006
M	zwykły	0	0	0	1	21	14	24
	programowany	6539	7832	8678	2292	2181	2089	1940
	terapeutyczny	827	1126	641	191	202	174	164
P	zwykły	2572	3588	4327	6066	6955	7594	7989
	programowany	3925	4335	5392	8957	8543	8495	8640
	terapeutyczny	929	1331	769	1342	1425	1505	1602
R	zwykły	6069	6699	7491	8078	8831	9451	10306
	programowany	5143	4733	5370	5655	5692	5697	5724
	terapeutyczny	1578	1984	1198	1315	1392	1445	1470
Ogółem		27 582 (100%)	31 628 (100%)	33 866 (100%)	33 897 (100%)	35 242 (100%)	36 464 (100%)	37 859 (100%)
System	zwykły	8641 (31,3%)	10 287 (32,5%)	11 818 (34,9%)	14 145 (41,7%)	15 807 (44,8%)	17 059 (46,8%)	18 319 (48,4%)
	programowany	15 607 (56,6%)	16 900 (53,4%)	19 440 (57,4%)	16 904 (49,9%)	16 416 (46,6%)	16 281 (44,6%)	16 304 (43,1%)
	terapeutyczny	3334 (12,1%)	4441 (14,1%)	2608 (7,7%)	2848 (8,4%)	3019 (8,6%)	3124 (8,6%)	3236 (8,5%)

Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 23, 2008
© for this edition by CNS

Tabela 4. Skazani i ukarani wg rodzaju zakładu karnego i systemu wykonania kary pozbawienia wolności, odbywający karę w zakładzie karnym typu półotwartego (zestawienie za lata 2000–2006)

Wyszczególnienie		Stan w dniu						
		31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006
M	zwykły	1	0	0	3	26	22	19
	programowany	3083	3997	4087	1072	949	926	982
	terapeutyczny	78	102	23	5	14	11	6
P	zwykły	2347	3190	3428	4738	6526	7761	8167
	programowany	4391	5083	5669	7952	7931	8506	9752
	terapeutyczny	247	328	101	193	249	311	380
R	zwykły	3458	4454	4711	5214	6276	6794	7500
	programowany	4876	5156	5026	5215	5261	5782	6371
	terapeutyczny	90	160	2	62	131	189	204
Ogółem		18 571 (100%)	22 470 (100%)	23 047 (100%)	24 454 (100%)	27 363 (100%)	30 302 (100%)	33 381 (100%)
System	zwykły	5806 (34,3%)	7644 (34,0%)	8139 (35,3%)	9955 (40,7%)	12 828 (46,9%)	14 577 (48,1%)	15 686 (47,0%)
	programowany	12 350 (66,5%)	14 236 (63,3%)	14 782 (64,1%)	14 239 (58,2%)	14 141 (51,7%)	15 214 (50,2%)	17 105 (51,2%)
	terapeutyczny	415 (2,2%)	590 (2,7%)	126 (0,6%)	260 (1,1%)	394 (1,4%)	511 (1,7%)	590 (1,8%)

Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 23, 2008
© for this edition by CNS

Tabela 5. Skazani i ukarani wg rodzaju zakładu karnego i systemu wykonania kary pozbawienia wolności, odbywający karę w zakładzie karnym typu otwartego (zestawienie za lata 2000–2006)

Wyszczególnienie		Stan w dniu						
		31.12.2000	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006
M	zwykły	0	0	0	0	1	4	0
	programowany	338	434	381	54	58	47	47
	terapeutyczny	0	0	0	0	0	0	0
P	zwykły	45	65	100	131	149	201	162
	programowany	1021	1203	1117	1440	1458	1426	1588
	terapeutyczny	0	2	0	0	1	1	0
R	zwykły	66	120	136	93	133	158	142
	programowany	869	970	919	970	907	935	1052
	terapeutyczny	0	1	0	0	0	0	0
Ogółem		2339 (100%)	2795 (100%)	2653 (100%)	2688 (100%)	2707 (100%)	2772 (100%)	2991 (100%)
System	zwykły	111 (4,7%)	185 (6,6%)	236 (8,9%)	224 (8,3%)	283 (10,4%)	363 (13,1%)	304 (10,2%)
	programowany	2228 (95,3%)	2607 (93,3%)	2417 (91,1%)	2464 (91,7%)	2423 (89,5%)	2408 (86,8%)	2687 (89,8%)
	terapeutyczny	0 (0,0%)	3 (0,1%)	0 (0,0%)	0 (0,0%)	1 (0,1%)	1 (0,1%)	0 (0,0%)

Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 23, 2008
© for this edition by CNS

nego oddziaływania. Jest ono charakterystyczne nawet dla populacji skazanych w zakładach typu otwartego, a więc o najdogodniejszym reżimie i najlepszych warunkach dla odbywania kary w tym systemie.

W systemie terapeutycznym stosunkowo najwięcej skazanych odbywa karę w zakładach typu zamkniętego (corocznie ok. 8%) i znacznie mniej w zakładach typu półotwartego (rocznie po ok. 2%). Osadzeni w zakładach typu otwartego z wiadomych względów nie odbywają kary w systemie terapeutycznym.

V

Kończąc rozważania, należy podkreślić, że z całą pewnością systemy wykonywania kary pozbawienia wolności stanowią istotny element nowego systemu penitencjarnego w Polsce. Zostały one dobrze uregulowane przepisami ujętymi w obowiązującym kodeksie karnym wykonawczym. Prezentowane w tym opracowaniu instytucje dotychczas przedstawione zostały w komentarzach i nielicznych opracowaniach artykułowych. Brak jest jednak w zasadzie publikacji, w których przedstawiono by wyniki badań nad realizacją tych zapisów ustawowych, zwłaszcza rezultatów wdrożonych rozwiązań. Również niniejsza prezentacja nie miała na celu wypełnienia tej luki. Jest ona tylko próbą przeanalizowania urzędowej statystyki zawierającej dane o skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w trzech systemach z uwzględnieniem zróżnicowania zakładów karnych. Dane dotyczyły okresu 6 lat, co pozwoliło na ustalenie trendów w akceptowaniu przez skazanych zwłaszcza systemu programowanego oddziaływania systemu zwykłego.

Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 23, 2008
© for this edition by CNS